

I AM A MARINE BIOLOGIST

WORD
BY SUPHAKDIPA P.
PHOTOGRAPHY
BY SOMKIAT K. AND
WATCHARAPONG H.

จากภาพข่าวกุ้งเดินขบวนที่อุบลราชธานีทางช่อง 7 ตราตรึงตาจนทำให้เด็กคนหนึ่งโตขึ้นมาเป็นนักชีววิทยาที่ไปนั่งดูกุ้งเดินในป่าทำงานวิจัยซึ่งท่ามกลางงานวิจัยทั่วโลก สุดท้ายได้รางวัล PAPER OF THE YEAR 2021 และทำให้ **วิน - วัชรพงษ์ หงส์จำรัสศิลป์** ก้าวออกจากกรอบวิชาการไปสื่อสารกับผู้คนต่างวงการผ่านเกม แพนชั่น ไปจนถึงสารคดีของ JAMES CAMERON!

ระหว่างนั่งดู KEANU REEVES ที่มาโปรโมทหนัง JOHN WICK 4 ในรายการ TONIGHT SHOW WITH JIMMY FALLON ทั้งสองคนเล่นเกมตอบคำถามชิงรางวัลเป็นลูกหมา (ใครจะกล้าแย้งหมาไปจากจอห์น วิค!) คำถามที่จิมมีต้องตอบคือ ‘ชื่อของสัตว์สายพันธุ์ใดต่อไปนี้ไม่ใช่ชื่อจริง’ ตัวเลือก 3 ข้อได้แก่ SARCASTIC FRINGEHEAD, SPINY LUMBSUCKER และ SHORTY BOBBIT จิมมีเลือกข้อแรกทันที ประมาณว่าตัวบ๊ออะไรจะชื่อพิลึกแบบนั้น แต่เราแหกปากตะโกนลั่นในใจว่า ‘นั่นมันคือปลา-แหก-ปาก! ที่ปากของมันสะท้อนแสงยูวีและเรืองแสงฟลูออเรสเซนต์ได้’

โอโฮเฮะ...ทำไมเราตอบได้เป็นคั่งเป็นแควละเนี่ย นั่นเพราะเราเพิ่งไปนั่งคุย 3 ชั่วโมงเต็มๆกับคนที่เป็นผู้ค้นพบความลับของเจ้าปลาหน้าประหลาดชื่อพิกลนี่เป็นคนแรกในโลกมานะสิ

ชายผู้เดินตามกุ้ง

เรากับช่างภาพเดินไต่บันไดขึ้นไปชั้น 4 อันเป็นห้องทำงานของคณาจารย์ภาควิชาวิทยาศาสตร์ทางทะเล คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วินเป็นหนึ่งในอาจารย์อยู่ที่นี่ และเขาห้ามไว้ก่อนเลยว่ากรุณาอย่าเรียกเขาว่า ‘ด็อกเตอร์’ เราพบเขาในห้องทำงานที่ทางคณะจัดไว้ให้ โต๊ะทำงานไม้ที่วินคะเนอายุว่าน่าจะเก่าแก่กว่าพ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เสียอีกนั้น – บนโต๊ะเรียบเรียบเร้าพ่วงกับการจัดโฟลเดอร์ในแล็บท็อปของเขา แต่ที่แปลกตาคือผ้าคลุมกองหุ้มอะไรสักอย่างตรงมุมห้อง วินมองตามสายตาเราแล้วตอบก่อนจะทันได้ถามว่า “กองหนังสือครับ เขาห้ามทิ้ง”

เรารู้จักวินขณะฟังพอดแคสต์ WITCAST ของแทนไท ประเสริฐกุล รายการที่เล่าเรื่องวิทยาศาสตร์ให้เข้าใจง่าย เหมาะกับมนุษย์สายศิลป์กะโหลกหนาเช่นเรา ในวันนั้นเราถึงกับเข้าใจได้ว่าวินไปเดินตามกุ้งนับล้านตัวที่เดินขบวนเลียบสายน้ำที่แก่งลำดวน ในเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่ายอดโดม อำเภอท้ายฝัน จังหวัดอุบลราชธานี

“ที่ไปเดินตามกุ้ง เพราะผมเคยเห็นภาพนี้ตอนดูช่อง 7 สมัยเด็กๆ” นักวิทยาศาสตร์เล่าถึงสารตั้งต้นของเรื่องราวทั้งหมดอย่างสบายใจ “ผมว่าสื่อมีอิทธิพลกับมนุษย์มาก ผมเกือบจะเรียนนิเทศฯเลยนะ ผมรู้สึกแอนตี้กับคนที่บอกว่าละครไทยไม่โอเค เพราะผมได้อะไรจากละครเยอะมาก ถึงแม้จะเป็นละครน้ำเน่า แต่ทำให้เราเข้าใจความหลากหลายของมนุษย์ และสะท้อนกับตัวเราได้ว่าเราเป็นคนแบบไหน ผมแอบไปเรียนวิชาการแสดงที่คณะอักษรศาสตร์ด้วย ซึ่งเป็นการทำความเข้าใจมนุษย์โดยไม่ตัดสิน ผมว่าเป็นสิ่งสำคัญมากๆ ที่ทำให้เราได้เข้าใจโลกรอบด้านมากขึ้น”

เช่นนั่นเอง วินซึ่งในเวลานั้นบินไปเรียนปริญญาเอกที่อเมริกาจึงเดินทางกลับมาทำวิจัยเรื่องกุ้งเดินขบวนในป่าเมืองไทย คืนแล้วคืนเล่าที่เขาส่องไฟดูกุ้งที่ใช้ขาเล็กแบบบางรุดไปข้างหน้าอย่างไม่ย่อท้อปีละครั้ง – เพื่อจะกลับบ้าน

ตัวเราผูกเป็นโบว์อย่างสนเท่ห์ ทำไมนักศึกษาปริญญาเอกด้านนิเวศวิทยา วิวัฒนาการ และพฤติกรรมของสัตว์ มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ลอสแอนเจลิส สหรัฐอเมริกา หรือ UCLA สถาบันเบอร์ตันของอเมริกาเลือกจะมาเดินตามกุ้ง-คนเดียว-ในป่า-โดนแมงป่องต่อย-งูกัด-แมงซีปะขาขาบินเข้าตาจนต้องกระเซอะกระเซิงนั่งรถจากป่า 40 นาทีไปโรงพยาบาล-ในเมืองไทย คำตอบของวินทำให้เราทันทันในใจว่า โอ้! ฉันไม่ได้ตั้งใจ

“ตอนนั้นผมเรียนปริญญาเอกต่อด้านชีววิทยาทางทะเลที่สถาบันสมุทรศาสตร์ มหาวิทยาลัยแซนดีเอโก (SCRIPPS INSTITUTION OF OCEANOGRAPHY AT UC SAN DIEGO) และเพิ่งรู้ว่าผมเป็นดื้อหินแบบไม่มีทางรักษา ทำให้ผมดำนน้ำไม่ได้ ผมตัดสินใจว่าจะย้ายไปเรียนที่อื่นเพราะไม่ว่าผมจะตาบอดเมื่อไร เลยอยากใช้ความรู้ที่เรียนมาเรื่องพฤติกรรมสัตว์ซึ่งเป็นความรู้ที่คนมักบอกว่า ‘จะศึกษาไปทำไม’ แต่เราขอใช้ความรู้นี้เพื่อสร้างประโยชน์ให้กับโลก ผมเลยบินกลับมาทำวิจัยเรื่องกุ้งเดินขบวนที่เมืองไทย ผมคิดว่าบ้านเรามีความหลากหลายสูง แต่องค์ความรู้ด้านนี้น้อย ขณะที่ในต่างประเทศมีความหลากหลายต่ำ แต่องค์ความรู้ลึกมาก ผมอยากทำให้คนทั่วโลกรู้จักกุ้งเดินขบวน จะได้สร้างประโยชน์ต่อชุมชนได้อย่างยั่งยืน”

ราวกับอดใจไว้ไม่ได้ วินเปิดลิ้นชัก หยิบรายงานภาษาอังกฤษ ศัพท์แสงวิชาการมาปึกหนึ่ง เปิดหน้าที่มีภาพกราฟสัตว์สายพันธุ์ต่างๆ แบ่งตามระดับความดันในลูกตา ปากเล่าว่าเป็น ‘งานอดิเรก’ ของเขา ที่ศึกษาเรื่องต้อหินในสัตว์ต่างๆ “ตอนนั้นฝากความหวังไว้กับนักวิทยาศาสตร์ที่กำลังศึกษาการควบคุมเซลล์ประสาทตาผ่านแสง ซึ่งค้นพบจากสาหร่ายที่เลี้ยงไว้ข้างกระจก เขาพบว่าอยู่สาหร่ายก็เคลื่อนที่เข้าหาแสง เลยไปดูระดับโมเลกุลพบว่าที่ผิวของสาหร่ายมีโปรตีนเคลือบอยู่ ซึ่งตอบสนองต่อแสงได้ เขาเลยไปตัดต่อยีนสาหร่ายใส่ในแมลงหวี่ พอเปิดไฟปั๊บ มันหยุดบิน พอเอาไปใส่ในหนอน มันหยุดนิ่ง แปลว่าเราสามารถควบคุมพฤติกรรมผ่านการใส่ยีนตัวนี้ได้ ทีนี้ศาสตร์ที่เรียกว่า OPTOGENETICS ที่เป็นการควบคุมพฤติกรรมต่างๆในร่างกายโดยใช้แสง ถ้าเขาทำให้เซลล์ประสาทตามียีนตัวนี้อยู่ ก็อาจทำให้เซลล์ที่เสื่อมสภาพ เช่น เป็นต้อแล้วกลับมามองเห็นได้”

วินวกกลับมาสรุปให้ฟังว่าที่กุ้งเดินขบวนเพราะเป็นผู้ลี้ภัยที่โดนน้ำขັดสาดให้ไกลจากบ้าน มันก็เลยเดินขบวนกันกลับบ้าน แต่วินยังพบมิติอื่นๆ ที่น่าสนใจว่าเรื่องพฤติกรรมสัตว์ “ในทุกวัฒนธรรมมีความเชื่อระหว่างคนกับสัตว์” เขาเกริ่น “เช่น คนอียิปต์บูชาสุนัขหรือแมวเป็นเทพเจ้า แต่พอเป็นกุ้งซึ่งเป็นสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลัง คนเลยไม่ค่อยสนใจ แต่ผมไปสัมภาษณ์ชาวบ้านในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวว่าคิดอย่างไรกับกุ้ง ซึ่งผมได้เจอว่าชาวบ้านเดินขึ้นไปสักการะที่บึงหลังนารายณ์บรมบรรพตลั่นทุ้บหลังอันแรกเจอที่ปราสาทหินพนมรุ้ง จังหวัดบุรีรัมย์ และนี่คืออันที่สองที่เจอ-ซึ่งจมอยู่ใต้น้ำ จึงมองเห็นได้เฉพาะหน้าแล้งช่วงน้ำล้น ชาวบ้านเห็นกุ้งเดินขึ้นไปผ่านทับหลังนี้ เลยคิดว่ากุ้งเดินขบวนไปสักการะทับหลัง และยังมีการแต่งเพลง ‘บ๊อดลอบอนุรักษ์กุ้ง’ มีทำพอนำประกอบเพลง มีรูปปั้นกุ้งเดินขบวนตั้งแต่ปี 1999

ช่วงที่มี AMAZING THAILAND เป็นช่วงวิกฤตตั้มยำกุ้งพอดี” วินออกตัวว่าไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญเรื่องกุ้ง เขาแค่ศึกษาพฤติกรรมเดินขบวนของกุ้งก้ามขน

“แล้วผมก็ไปเจอภาพเกะสลักที่นครวัด มันคือภาพกุ้ง! ผมถามพี่ชายที่เป็นนักประวัติศาสตร์ว่ามันคือรูปอะไร ก็พบว่าเป็นรูปกวนเกษียรสมุทร ซึ่งองค์ประกอบในภาพที่เหมือนกันทุกที่ ไม่ว่าจะเป็นไทย กัมพูชา อินโดนีเซีย เวียดนาม อินเดีย หรือประเทศอื่นๆ มียักษ์ เทวดา พญานาคหรือว่าเขาพระสุเมรุ ต่างกันตรงสิ่งที่ออกมาจากน้าอมฤต ซึ่งมีที่เดียวที่มีกุ้ง ก็คือที่กัมพูชา การที่คนจะเอาอะไรไปใส่ในภาพ แสดงว่าสิ่งนั้นต้องสำคัญ เรื่องนี้ก็จะศึกษาต่อไป” อ.วินจบเล็กเซอร์เรื่องกุ้งในมิติทางสังคมและวัฒนธรรมไว้เพียงเท่านี้

งานวิจัยอันดับหนึ่งของโลกปี 2021

“การไปเดินตามกุ้งก้ามขน มันตลกที่ลำบากมาก แต่ตอนจบคือได้รางวัลยิ่งใหญ่” วินเล่าอย่างไม่วั้วตัวว่าตัวเขาพองขยายขึ้น ไม่ใช่จากการตัวพองใหญ่แบบกุ้งลือบสเตอร์ที่พืชิตคู่ต่อสู้ได้ หรือว่าตัวพองใหญ่เหมือนนกยูงตัวผู้รำแพนหางหวั้งเกี้ยวตัวเมีย แต่เป็นอาการตัวพองอย่างมนุษย์ที่รู้สึกภูมิใจ “ทุกวันนี้ยังต้องไปพูดเรื่องกุ้งอยู่เลย พูดมาตั้งแต่ปี 2019 แล้ว เพราะไม่มีใครศึกษาเรื่องนี้มาก่อน แม้จะมีหลายคนที่เก่งกว่าและทำอะไรที่นั่นตื่นเต้นกว่าผม แต่เขาไม่สามารถสื่อสารให้คนทั่วไปเข้าใจได้ งานวิจัยจำนวนมากเลยเป็นแค่เปเปอร์ในแวดวงวิทยาศาสตร์”

เดินตามพาเหรดกุ้งจนสุดท้ายสถาบันต่างๆทั่วโลกแหกกันมาให้รางวัลวินเป็นขบวน อย่างที่เขาเองต้องเกาหัวแกรก “มีอยู่วันหนึ่ง สมาคมสัตววิทยาแห่งลอนดอน (ZOOLOGICAL SOCIETY OF LONDON: ZSL) ส่งรางวัลมาให้ที่บ้าน บอกว่าผมได้รางวัล PAPER OF THE YEAR ปี 2021 จากงานวิจัยเรื่องกุ้งเดินขบวน ซึ่งเขาคัดเลือกจากงานวิจัยทั่วโลก แล้วผลงานของผมเป็นนมเบอร์วันของโลก เคยถามคนที่ให้รางวัลเหมือนกันว่าทำไมชอบงานผม เขابอกว่างานวิจัยของผมมีความเป็นออริจินัล มีข้อมูลรอบด้านและเชื่อมโยงกับสังคมได้ ทำให้คนได้เห็นว่างานธรรมชาติวิทยาที่คนมองว่าไม่มีประโยชน์ แต่จริงๆแล้วมี” วินยังได้เป็น

เฟลโลว์ของ ZSL เช่นเดียวกับคนตัวเล็กตัวน้อยทั้งหลาย อาทิ CHARLES DARWIN ผู้นำเสนอทฤษฎี ‘วิวัฒนาการโดยการคัดเลือกตามธรรมชาติ’ หรือ DAVID ATTENBOROUGH นักธรรมชาติวิทยาที่ทำสารคดีก็เรื่อง คนตามดูกันอย่างกับหนังมาร์เวล และวินเป็นสมาชิกชาวไทยคนแรกของสมาคมนี้

“ที่สุดคือทาง NATIONAL GEOGRAPHIC เชิญไปพูดที่เกาหลีในงาน ASIAN SPOTLIGHT เวทีไม่ใหญ่มาก ไปพูดสั้นๆแค่ 3 นาที แต่เปลี่ยนชีวิตเลย เราทำเรื่องกุ้งมา 5 ปีแต่สามารถขมวดให้เหลือ 3 นาทีได้และมีอิมแพคกับคนฟัง เพราะตอนงานเล็ก EXECUTIVE DIRECTOR ของดิสนีย์เดินมาบอกผมว่าฟังที่ผมพูดแล้วประทับใจมาก เขากำลังทำโปรเจกต์ร่วมกับ NATIONAL GEOGRAPHIC จะทำโปรดักส์ที่ได้แรงบันดาลใจจากนักสำรวจ การพูดครั้งนั้นทำให้ผมก้าวออกกรอบนักวิชาการไปเลย ส่วนใหญ่นักวิชาการทำงานวิจัยแล้วจบ แต่วันนี้เราเห็นเลยว่ามีบทบาทอื่นที่เราสามารถทำได้และไม่แ่ด้วย การที่ผมสื่อสารได้ก็ต้องขอบคุณละคร (หัวเราะ) ที่ให้ทักษะการเล่าเรื่อง”

อันที่จริงวินน่าจะคุ้นเคยกับการได้รับความสนใจ เพราะงานวิจัยของเขาได้ลงสื่อมาตลอด อย่างการศึกษาแมลงภูที่ราชบุรี (หลังจากนั่งมองมันบินเข้าลำไฟในร้านอาหารที่สวนผึ้งมาทั้งคืน) ก็ได้ลงหนังสือพิมพ์หัวใหญ่ของเมืองไทย งานวิจัยเรื่องปลาแหกพลาสติกเรียนปริญญาโทก็กลายเป็นโปรเจกต์ที่เขาร่วมงานกับดิสนีย์ ในสารคดี SUPER/NATURAL ที่ JAMES CAMERON กำกับและ BENEDICT CUMBERBATCH เป็นคนให้เสียงบรรยายฉายทาง DISNEY+ “ผมเป็นคนแรกของโลกที่ค้นพบว่าตรงปากของปลาแหกปากมีส่วนที่เรืองแสงได้ มนุษย์เรามองไม่เห็น แต่ปลาเห็นกันเอง” วินตัวพองอีกครั้ง ก่อนจะฟุบแฟบอย่างรวดเร็ว “แต่ประเด็นคือเขาไม่ลงเครดิตให้ผม ผมให้เขาส่งจดหมายมาขอโทษ เขาก็ส่งมานะ แต่ผมอยากทำให้คนทั่วไปได้รู้ว่ามีนักวิทยาศาสตร์อย่างเรา คนไม่ได้เห็นคำมากนักอยู่แล้ว ไม่ควรเห็นเราเป็นของฟรี ข้อมูลเหล่านี้เราทำมาตั้งหลายปี แต่ดิสนีย์กับเนชั่นแนลจีโอกราฟิกไม่รู้เรื่องอะไร เป็นเรื่องของเอด์ซอร์สที่เขาไปจ้างต่ออีกที ผมถามเพื่อนทั่วโลกที่เคยมีร่วมงานกับสื่อใหญ่ ปรากฏว่าทุกคนเคยเจอเหตุการณ์ทำนองนี้กันหมด”

มันคือวิวัฒนาการแห่งพฤติกรรมการฉ้อฉลในสัตว์ที่เรียกว่ามนุษย์หรือเปล่า เราถาม วินทำหน้ากระอักกระอ่วนตอบว่า “ไม่อยากเรียกว่าเป็น EVOLUTION เรียกว่า IGNORANCE ดีกว่า ผมทำได้มากสุดในฐานะนักวิชาการคือเขียนบทความบอกทั่วโลกว่ามีเหตุการณ์แบบนี้”

ภาพ: วชารพงษ์ หงษ์จามสสิป

ทุกชีวิตล้วนมีหน้าที่ของตน

“สิ่งเล็กๆล้วนมีประโยชน์ ถ้าเรารู้จักใช้ฟังก์ชันที่เขามีให้เป็นประโยชน์” วินตอบคำถามที่ว่าการทุ่มเทเวลามากมายไปนั่งดูผึ้งทำรังเดินทางเข้ารุกเข้าพงไปนั่งดูกุ้งเดินขบวน ไปศึกษาแมลงที่อยู่ในกะลามหาสมุทรซึ่งมีเพียง 5 ชนิดจากแมลงนับล้านสปีชีส์ทั่วโลก นั่งริมทะเลดูว่าทำไมแมวน้ำค่าน้ำลึกได้ทุกวัน มันเป็นตัวหินบ้างไหมนะ วินตอบคำถามนี้ด้วยเรื่องเล่าเช่นเคยว่า

“ช่วงมีชาวเด็กติดถ้ำที่เชียงราย ผมคิดว่าถ้าใช้ฟังก์ชันของขากุ้งที่เดินไต่ผนังเขื่อนได้เป็นสิบเมตรมาทำโรบอทที่สามารถเดินเข้าไปในพื้นที่ยากลำบากได้ก็คงดี ผมคุยกับอาจารย์ที่ศึกษาวิศวกรรมในสัตว์ เขาตื่นเต้นมาก เขาไม่เคยรู้ว่ากุ้งไต่ได้ ปูไต่ได้เพราะตัวมันแบน แต่กุ้งตัวโค้งแล้วมันไต่ได้อย่างไร

“ผมเคยคุยกับอาจารย์คนหนึ่งที่ศึกษาเรื่องเสียงกบ เขาไปที่น้ำตกแห่งหนึ่งในเมืองจีน น้ำตกเสียงดังมาก เขาสงสัยว่ากบคุยกันอย่างไร มันใช้เสียงในการสื่อสาร เลยไปถามเพื่อนที่ศึกษาเรื่องค้างคาว เอาเครื่องวัดคลื่นเสียงไปแหยปากกบจนได้รู้ว่า กบวิวัฒนาการจนมีคลื่นความถี่เสียงสูงปรี๊ดจนกบตัวอื่นได้ยิน

“แล้วก็มีนักวิทยาศาสตร์ที่ไปศึกษาเรื่อง GOLDEN MOLE ตัวตุนทะเลทรายที่ไม่มีลูกตา เหมือนนางสิบลองที่โดนควักตาออก มันจะคลานไปตามทรายแล้วก็เอาหัวไปไต่ทราย เขาไปศึกษาจนพบว่ามัน

ภาพ: วชารพงษ์ หงษ์จามสสิป

ทำแบบนั้นเพื่อฟังการสั่นสะเทือนของต้นไม้ที่ขึ้นกระจ่กระจายในทะเลทราย มันกินปลวกที่ทำรังอยู่ใต้ดินได้จากต้นไม้เป็นอาหาร ปลวกเคลื่อนไหวเบามาก แต่ตัวต้นไม้ไต่ดิน นี่คือการค้นพบที่ยิ่งใหญ่ของโลก ในหุบของตัวตุนมีกระดุกค้อน ทั้งไกลที่สามารถขยายเสียงที่ได้ยินให้ดังขึ้นเยอะมากๆได้ ถ้านำมาปรับใช้กับคนให้เราปรับเสียงภายนอกให้เบา แล้วได้ยินแต่เสียงเราคุยกันก็ได้”

วินเปิดหนังสือรวมภาพสัตว์ทะเลภาษาญี่ปุ่นให้ดู อธิบายสัตว์แต่ละชนิดที่ละภาพให้ฟังอย่างบันเทิง “สัตว์ทุกชนิดมีความสัมพันธ์กัน เขากับเราเท่ากัน เพียงแต่เขาทำในสิ่งที่เราทำไม่ได้ และเราทำในสิ่งที่เขาทำไม่ได้ ถ้าเรารู้จักเขา เราก็จะเห็นคุณค่าของเขาและอยู่ร่วมกันได้”

แล้วสิ่งมีชีวิตที่เรียกว่าชาวนาวีในหนัง AVATAR ละ นักชีววิทยาทางทะเลอย่างเขาคิดว่ามีอยู่จริงไหม “ต้องบอกก่อนว่าดูหนังแล้ว ภาค 2 นี่รู้สึกอิน เพราะรู้จักสัตว์ทะเลทุกตัวในนั้น ปลาที่อ้าปากกว้างๆ ไม่คุ้นๆหรือว่าเหมือนปลาแหกปาก แล้วเจมส์ คาเมรอนกำกับเหมือนกันด้วย” เขาหัวเราะแต่ไม่ใช่เพราะตลก “เรื่องชาวนาวี ผมไม่ตอบว่าไม่มี แต่อาจจะยังไม่เจอ อย่างเงือกเราก็ไม่บอกว่าไม่มี แต่จะบอกว่าอาจจะยังไม่เจอ ความจริงต้องมีหลักฐานและการพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ ถ้าถามว่าชาวนาวีมีความเป็นไปได้ไหมที่จะมี ก็ตอบว่าเป็นไปได้ ผมเชื่อว่าถ้าจีนกับอเมริการ่วมมือกันจะสามารถสร้างชาวนาวีขึ้นมาได้ สิ่งที่เจมส์ คาเมรอนทำนั่นมีพื้นฐานจากวิทยาศาสตร์ทั้งหมด แปลว่ามันทำได้จริงๆ แต่จะมีโอกาสได้ทำหรือเปล่าก็อีกเรื่องหนึ่ง

“ผมเพิ่งคุยกับรุ่นพี่ที่ม.บูรพา เขาเก็บเซลล์ของสัตว์มาแล้ว เปลี่ยนให้เป็นสเต็มเซลล์ แล้วฟรีซเอาไว้ ถ้าสัตว์ชนิดไหนสูญพันธุ์ เราสามารถสร้างตัวใหม่จากสเต็มเซลล์ที่เก็บไว้ได้เลย รู้ไหมครับว่าในโลกนี้สัตว์ที่เป็นอมตะคืออะไร คำตอบคือแมงกะพรุน ซึ่งตัวใหม่จะหลุดมาจาก ‘หน่อ’ หน่อนี้ล่ะที่เป็นอมตะ มีกลไกที่ป้องกันไม่ให้มันไม่ตาย ผมกำลังตามหาหน่อมันอยู่ จะเอามาสกัดสารที่เปลี่ยนเซลล์ให้เป็นสเต็มเซลล์ได้ เราสามารถใช้ผลิตเสริมให้หน้าเต่งตึงไปได้ตลอดกาล” เขาหาข้อดีของทุกชีวิตมาบอกเล่าได้เสมอ “ผมไม่ได้เชียร์ให้ทุกคนเป็นอมตะ เพราะมันไม่ดีกับระบบนิเวศ เราควรจะต้องตาย”

ผมคือนักชีววิทยาทางทะเล

“วันหนึ่งตอนที่เรียนอยู่ที่ SCRIPPS มีคนโทรมาแจ้งว่าเจอซากสัตว์ทะเลที่ชายหาด ผมก็ไปดู พอไปถึงเจอคนเป็นร้อยกำลังมุงอะไรบางอย่างอยู่ ตำรวจแหวกฝูงชนเปิดทางให้ผมเข้าไปดูซากปลา รู้สึกตัวเองแทบจะหมดสติ ผมเห็นซากปลามีก้านบนหัว คิดว่าน่าจะเป็นกลุ่ม ANGLERS FROGFISH ขณะที่ผมกำลังดูซากปลาและตอบคำถามคนที่ถามว่ามันคือตัวอะไร ก็ได้ยินเสียงเด็กคนหนึ่งถามแม่ว่า ‘แม่ๆ คนนี้เขาเป็นใครนะ’ แล้วแม่ก็ตอบว่า ‘เขาเป็นนักชีววิทยาทางทะเล’ คำว่า MARINE BIOLOGIST ทำให้ผมสุดจะภูมิใจ ในจุดที่ประเทศไทยไม่มีอาชีพนี้ให้ผมเป็น แต่ที่อเมริกาผมเป็นอาชีพนี้ได้และมีคนรู้จักอาชีพนี้ด้วย ถ้าเป็นเมืองไทยคนจะเรียกว่าเป็นเจ้าหน้าที่เก็บกู้ซาก... พอผมยกปลาเดินกลับมาที่รถคนเป็นร้อยมองตามอยู่ข้างหลัง วินาทีนั้นผมรู้แล้วว่าผมต้องเป็น

อาชีพนี้ มันอยู่ที่ไหนสักแห่งในโลก ผมแค่ต้องทำให้เจอ” วินเล่าถึงวินาทีที่ทำให้เขายอมเดินทางข้ามโลก รอนแรมไปทั้งทะเล ภูเขา น้ำตก พงไพร เพื่อจะได้ค้นพบที่ทางของตนเองบนโลก

หลังจากงานวิจัยเรื่องสัตว์ต่างๆ ของวินกลายเป็นข้อมูลให้กับ NHK ไปสร้างคาแรกเตอร์เกม DUNGEONS & DRAGONS กลายเป็นหนังสือเด็กที่มีเด็กกว่า 2 แสนคนในเมืองจีนได้อ่าน อยากทิ้งมรดกอะไรให้โลกใหม่ เราถาม “อยากได้อะไรเล็กน้อยมากเลย อยากให้สิ่งที่ผมค้นพบได้ไปอยู่ใน TEXTBOOK ผมมาถึงจุดนี้ได้เพราะผมอ่านหนังสือ ของบางอย่างตีค่าเป็นเงินไม่ได้หรอก บางทีงานวิจัยของผมได้ไปอยู่ในวงการแฟชั่นด้วย” วินเสริม “มีดีไซเนอร์ติดต่อผมมา เราได้เงินมาจากการขายเสื้อแล้วบริจาคให้คนไร้บ้าน มันไปไกลมาก ฉะนั้นเราอย่าไปจำกัดว่ามันคืองานวิชาการ มันคือ ‘ชีวิต’ อย่างเพื่อนผมเป็นนักชีววิทยาหญิงคนแรกของศรีลังกา (ASHA DE VOS) เขาทำองค์กรของตัวเอง (OCEANSWELL) ล่าสุดเขาได้ COLLAB กับ PRADA ในโปรเจกต์เก็บอวนในทะเล มาทำเป็นสินค้าของแบรนด์”

เราหุตาเหลือก คนที่เราเขียนถึงในลอนรักซ์โลกของ PRADA คือเพื่อนของวินรีนี่ เราโผล่ถามอย่างป้อที่สุดว่า ทำอะไรจกคบหากับคนเปลี่ยนโลกได้ วินหัวเราะ “อาจารย์ที่ SCRIPPS เพิ่งเสียชีวิตไม่นานนี้ได้ฉายาว่าเป็น ‘ไอน์สไตน์แห่งท้องทะเล’ เขาเป็นคนที่ฉลาดล้ำอย่างละเอียด เขาเป็นคนบอกทหารอเมริกันให้ขึ้นบกวันเดียวที่ฝรั่งเศส เพราะดูจากคลื่น เขาชื่อ WALTER MUNK ครับ เวลาผมเจอคนเหล่านี้แล้วเหมือนเจอคาราเลย ตื่นเต้นมาก”

เป็นสัตว์อะไรบ้างไหม วินเลิร์ซรูปม้าน้ำสีแดงที่หน้าตาเหมือนมังกรในเทพ

นิยายปะ๊ะให้เราดูก่อนตอบยาวว่า “ผมอยากเป็น RUBY SEADRAGON มันคือสัตว์ที่เพื่อนของผม (JOSEFIN STILLER) เป็นคนค้นพบ เขาทำวิจัยดูความหลากหลายทางพันธุกรรมของม้าน้ำ เพื่อจะออกแบบการอนุรักษ์เลยไปเอาตัวอย่างจากมิวเซียมมาวิเคราะห์ ปรากฏว่าเขาเจอม้าน้ำปริศนาไหลขึ้นมาจากการวิเคราะห์ ซึ่งไม่รู้ว่ามันคือตัวอะไร เลยไปทำ CT SCAN เพื่อดูว่าโครงกระดูกต่างกันหรือเปล่า ปรากฏว่ามันคือม้าน้ำสีส้มใหม่ซึ่งไม่มีใครเคยเจอตัวจริง เขาเขียนในเปเปอร์ว่าเจอ ‘ม้าน้ำมังกรคาถา’จะเป็นสีแดง’

“พอข่าวออกไปว่ามีการค้นพบม้าน้ำสีส้มใหม่ มหาเศรษฐีต่างชาติที่รวยมากๆให้เงินไปทำวิจัยแล้วขอให้ตั้งชื่อตามเขา ม้าน้ำชนิดนี้เลยมีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า PHYLLOPTERYX DEWYSEA คำหลังคือนามสกุลคนที่ให้เงินทุน วันหนึ่งระหว่างที่เพื่อนผมไปเดินหา ม้าน้ำที่ออสเตรเลียก็เจอลูกกับป้าคู่หนึ่งเดินมาบอกว่าเจอสิ่งนี้ เอารูปม้าน้ำมังกรสีแดงที่เขาเจอที่ชายหาดให้ดู ซึ่งเขาโพสต์ลงทวิตเตอร์ ที่นี้ J.K. ROWLING คงมาเห็นเข้าเลยประกาศว่า นี่คือ MY NEW FANTASTIC BEAST หลังจากได้เงินทุน เพื่อนผมก็สร้างกล่องใต้น้ำที่บังคับได้จากเหนือน้ำ ถ้าม้าน้ำมีสีแดงแสดงว่าน่าจะอยู่ลึก เพราะในระดับน้ำที่ลึกมากจะเหลือแต่สีน้ำเงิน สิ่งมีชีวิตเลยจะแปลงตัวเป็นสีแดงเพื่อไม่ให้ผู้ล่ามองเห็น ที่สุดแล้วก็ถ่ายคลิปวิดีโอม้าน้ำมังกรสีแดงไว้ได้ จนกลายเป็นคลิปดังไปทั่วโลก ผมชื่นชมเพื่อนคนนี้นะมาก”

เราดูคลิปวิดีโอม้าน้ำมังกรสีแดงเจิดจ้าปล่อยตัวไหลไปตามกระแสน้ำอย่างไม่มีท่าทีว่าจะพยายามว่ายน้ำหรือทำอะไรทั้งสิ้น เว้นแต่นานๆที่มันจะกระดกคอยาวๆเหมือนม้าขึ้นมาจับอาหาร “ผมอยากเป็นม้าน้ำมังกรสีแดง มันอยู่เงียบๆ อยู่ในน้ำลึก ลอยตัวไปตามน้ำ แล้วก็จับอาหารกิน จบ” วินมองเจ้าสัตว์ทะเลสีทึบทึมอย่างหลงใหล “ถ้าเป็นหมอคุณรักษาคนได้หนึ่งคน แต่ถ้าเป็นนักวิทยาศาสตร์ คุณคิดค้นยาที่รักษาคนได้ทั้งโลก หรือช่วยในเรื่องสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อทั้งโลกได้

“จริงๆแล้วผมชอบทำอะไรเงียบๆ สิ่งต่างๆที่เข้ามา เราไม่ได้ชวนขาย เราก็เหมือนกึ่งเดินขบวนที่เดินเงียบๆ แต่มีอิมแพคต่อโลกได้”

